

Wat bepaalt het succes van een regio?

Onderzoek naar hoe Bestuurlijk Regionale Ecosystemen bijdragen aan publieke waarde

Het kabinet Rutte-III zette de schijnwerper op de regio. Het kabinet wilde niet inzetten op grootschalige structuurveranderingen in het binnenlands bestuur, maar legde stevig de nadruk op 'de regio' en 'regionale afspraken', op tal van beleidsterreinen. Dit past in een trend die al eerder is ingezet. Met de decentralisaties in het sociaal domein, maar ook met andere complexe maatschappelijke opgaven die hoog op de agenda staan. Denk aan de energietransitie, het stikstofdossier, de woningbouwopgave, de toekomst van de landbouw, klimaatadaptatie en mobiliteit. Stuk voor stuk onderwerpen met zowel een ruimtelijke als een sociale dimensie, waarvan de oplossing in 'de regio' wordt gezocht.

Maar wat is 'de regio' eigenlijk? Welke resultaten behaalt de regio en hoe meten we die? Aan volksvertegenwoordigers, bestuurders en ambtenaren de taak opgeven om, zonder helderheid over deze concepten, kaders en meetinstrumenten, het succes van hun regio te vergroten en te zorgen voor meer publieke waarde.

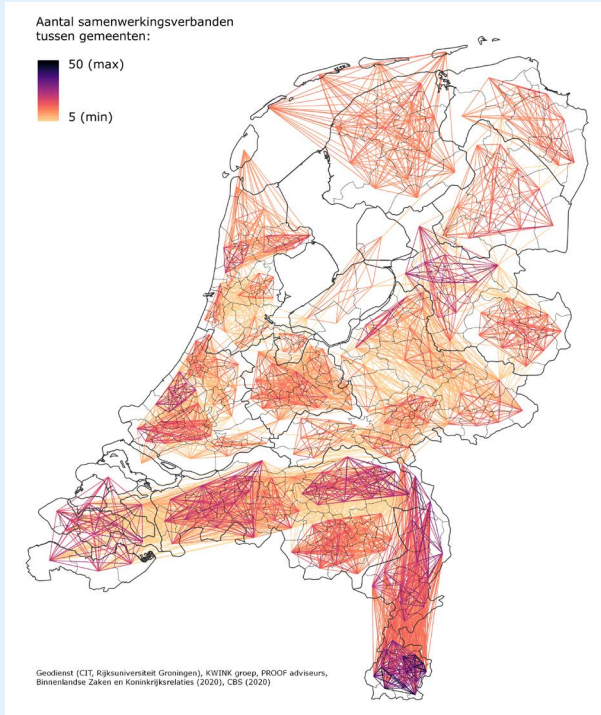
Om meer grip te krijgen op 'de regio' en de factoren die bijdragen het realiseren van publieke waarde in die regio,

doet de Rijksuniversiteit Groningen/Campus Fryslân hier, in samenwerking met Berenschot, de komende 2,5 jaar onderzoek naar. We voeren in tien regio's veldonderzoek uit – waaronder in Fryslân. Het samenspel tussen het Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem (BRE), het economische ecosysteem en het maatschappelijke ecosysteem staat hierbij centraal. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft zich financieel en inhoudelijk gecommitteerd aan het onderzoek.

Wat is een Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem?

De Nederlandse staatsinrichting lijkt op het eerste gezicht overzichtelijk: Rijk, provincies en gemeenten, aangevuld met waterschappen, elk met hun eigen taken en bevoegdheden. De praktijk is echter veel complexer. Naast de drie formele bestuurslagen wordt er veelvuldig samengewerkt in 'de regio': op het schaalniveau boven de gemeente en onder de provincie. Dit netwerk van bestuurlijke samenwerkingsverbanden in een regio noemen wij het Bestuurlijk Regionaal Ecosysteem (BRE). Het aantal samenwerkingsverbanden verschilt per BRE (hoe donkerder de lijn in de figuur, hoe meer samenwerking tussen twee gemeenten). Ook de mate van congruentie in samenwerking binnen BRE's loopt sterk uiteen.

Na een periode van gemeentelijke herindelingen is er per 1-1-2018 sprake van een nieuwe gemeentelijke indeling in Fryslân. Door de vorming van nieuwe gemeenten zijn de verhoudingen tussen de decentrale overheden in de regio veranderd. Daarnaast ontstaan er nieuwe, opgegeverichte samenwerkingen, zoals de regiodeals Noordoost Fryslân en Holwerd aan Zee en Zuidoost Fryslân, de samenwerking binnen Streekwurk en de samenwerking tussen de F4 gemeenten. Bovendien doet de coronacrisis een beroep op bestaande samenwerkingen (in het bijzonder de Veiligheidsregio en de GGD). Het goed vormgeven van al deze samenwerkingen om te komen tot publieke waarde voor de inwoners en het gebied van Fryslân is de inzet van de agenda bestuurlijke vernieuwing waaraan gemeenten, wetterskip en provincie samen werken.

Wat levert deelname u op?

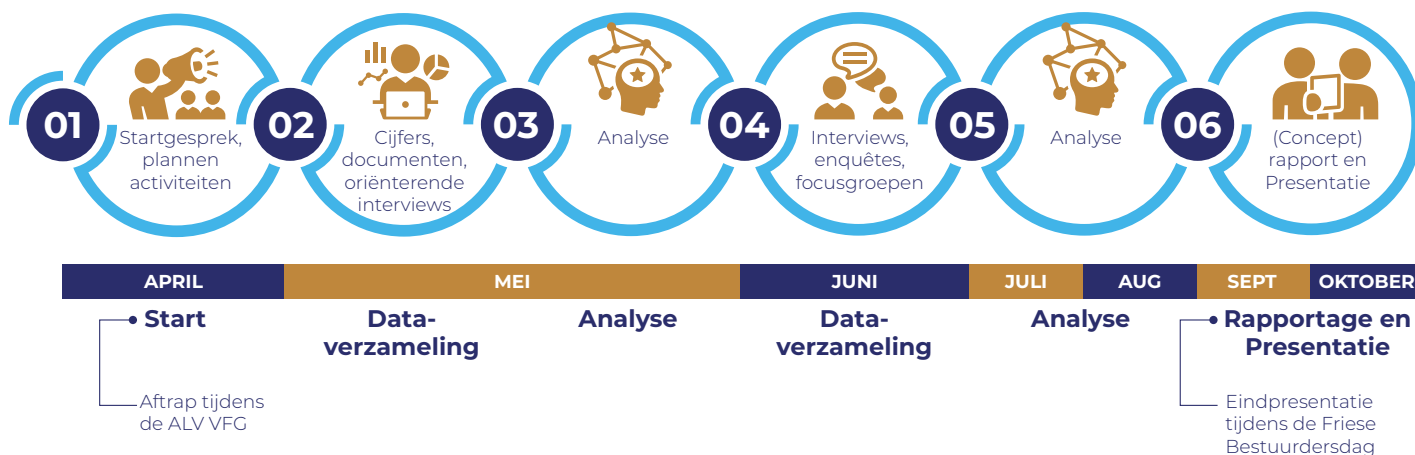
De decentrale overheden in Fryslân staan voor grote maatschappelijke opgaven: van het investeren in leefbaarheid tot klimaatadaptatie tot een sterke economie en werkgelegenheid. Met de complexiteit van de opgaven neemt het belang van samenwerking in de regio – tussen gemeenten, het wetterskip en de provincie én met maatschappelijke en economische partners – bij de totstandkoming van publieke waarde toe. Met deelname aan het onderzoek krijgt u **concrete aanbevelingen over hoe de samenwerking tussen het bestuurlijk, maatschappelijk en economisch ecosysteem in Fryslân zinvol versterkt kan worden.**

U krijgt inzicht in:

- De samenhang tussen de systeemwereld (bestuurlijke samenwerking) en de leefwereld (de maatschappelijke en economische samenhang). Ook de samenhang met gebieden eromheen (schaal van Noord-Nederland en Waddengebied) wordt meegenomen.
- De effectiviteit van de (bestuurlijke) samenwerking in Fryslân bij het oplossen van maatschappelijke opgaven. Welke publieke waarde wordt er in de regio gerealiseerd, vanuit het perspectief van brede welvaart én de eigen ambities van de regio?
- Waar en hoe het bestuurlijke, economische en maatschappelijke ecosysteem samenwerken aan die publieke waarde en welke mechanismen die samenwerking versterken of remmen.

Hoe gaan we te werk?

Het onderzoek bestaat uit zes fases:

Het onderzoek wordt begeleid door een bestuurlijke stuurgroep en een ambtelijke begeleidingsgroep:

Stuurgroep	Ambtelijke begeleidingsgroep
• Arno Brok, commissaris van de Koning • Fred Veenstra, burgemeester Fryske Marren, namens de VFG • Sybrand Buma, burgemeester Leeuwarden • Luzette Kroon, dijkgraaf Wetterskip Fryslân • Regina Bouius, provinciesecretaris Fryslân • Oeds Bijlsma, secretaris Wetterskip Fryslân • Eelke de Jong, gemeentesecretaris Leeuwarden	• Ingvar Koenders, namens provincie Fryslân • Jorrit Holwerda, namens de VFG • Jacqueline Probst, namens gemeente Leeuwarden • Geartsje de Vries, namens Wetterskip Fryslân • Klaas Abma, namens gemeente Súdwest-Fryslân • Piet Brouwer, namens de gemeente Opsterland • Trea Tamminga, namens de gemeente Achtkarspelen • Iwan Valk, namens de gemeente Ameland

Wat vragen we van u?

Gedurende het onderzoek worden de gemeenten, het wetterskip en de provincie op meerdere momenten betrokken.

De aftap van het onderzoek is op 12 april 2021 tijdens de ALV van de Vereniging Friese Gemeenten. Hiervoor bent u allen van harte uitgenodigd!

Via de ambtelijke begeleidingsgroep zullen we mogelijk op de (ambtelijke) lijn komen voor het aanleveren van relevante informatie en data over samenwerking in de Friese context. Daarnaast vragen we een aantal bestuurders en ambtenaren om deel te nemen aan een interview (duur: 1-1,5 uur). Onze gesprekspartners ontvangen vooraf een memo met besprekspunten; verdere voorbereiding is niet nodig.

Onder volksvertegenwoordigers zullen wij, via de griffies, een enquête verspreiden. U helpt het onderzoek enorm door deze in te vullen! Naar aanleiding van deze enquête zullen we een focusgroep organiseren. Heeft u interesse hieraan deel te nemen? Meld u zich dan vast aan via onderstaande contactgegevens.

De interviews, enquête en focusgroep zullen in de periode mei-juni plaatsvinden.

Vanzelfsprekend ontvangt u de eindrapportage, die we tijdens de Friese Bestuurdersdag in oktober 2021 zullen presenteren.

Voor vragen kunt u contact opnemen met
Jorrit Holwerda (jholwerda@vfg-fryslan.nl) namens de opdrachtgever of
Sofie Dreef (s.dreef@rug.nl) namens het onderzoeksteam